

Erikontroll: Eesti Post AS

16. juuni 2021

KONFIDENTSIAALNE

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

Building a better
working world

Üldine eesmärk:

Erikontrolli käigus hindame juhtorganite (üldkoosolek, nõukogu, juhatus) poolt perioodil 01.07.2015 - 30.06.2020 tehtud juhtimisotsuste vastavust omaniku ootustele (lähtuvalt „Omaniku ootused aktsiaseltsile Eesti Post“, kinnitatud üldkoosolekul 26.04.2017) ja ettevõtte strateegilistele eesmärkidele.

Alameesmärgid:

1. Anda hinnang juhtorganite juhtimisotsuste tõttu ettevõtte toimepidevusele avaldunud mõjule perioodil 2018 - 2020;
2. Tuvastada, kas ja millised juhtimisotsused viisid ettevõttes likviidsusprobleemide ja ajutise maksejõuetuse ohu tekkeni ning kasumlikkuse eesmärkide mittetäitmiseni;
3. Tuvastada, kas juhatus on ettevõtte sisemisel restruktureerimisel (jagunemine posti- ja pakiäriks) toetunud kehtivale strateegiale, nõukogu või omaniku korraldustele või otsustele.

Teemad

1. Üldjuhtimine
2. Postiäri
3. Pakiäri
4. Kinnisvara vöörandamine
5. Nõuded
6. Investeeringud
7. Kohustused
8. Rahvusvaheline äri

Teemade hinnangute kategooriad:

Tuvastatud olulisi puuduseid

Tuvastatud puudused, mis vajavad tähelepanu, kuid ei ole kriitilised

Olulisi puuduseid ei tuvastatud

1. Üldjuhtimine

1.1 Struktuuri muudatused

- ▶ Paki- ja postiäri jagunemine Eesti Posti struktuuris on toimunud enne erikontrolliga hõlmatud perioodi algust. Paki- ja postiäri jagunemine on Eesti Postis toimunud struktuuriüksuste tasemel.
- ▶ Reguleeritud teenuste ja vabaturuteenuste eraldamise projekt ja sellest tulenev äride finantsilise eristamise projekt algutati 2019. aastal üldkoosoleku ja valitsuse suuniste alusel ning ministri täpsustatud lähteülesande alusel.
- ▶ Eesmärgiks oli kontserni finantsarvestuse kohandamine selliselt, et äride finantstulemused oleksid täielikult eraldi vaadeldavad ning et oleks tagatud äriüksuste tegevustulemuste võimalikult kiire kommunikatsioon ärivaldkondade juhtidele, mis omakorda võimaldaks teha õigeaegseid ning õigetel alustel baseeruvaid finants- ja juhtimisotsuseid.
- ▶ Erinevate struktuurimuudatuste tegemisel oli kuluefektiivsuse leidmine eesmärgiks eelkõige logistikavõrgustiku kujundamisel.
- ▶ Erikontrolliks esitatud juhatuse ja nõukogu otsustest ei nähtu, et struktuurimuudatustele oleks eelnenud ärianalüüsid.
- ▶ **Struktuurimuudatused on kooskõlas ettevõtte strateegiaga.**

1. Üldjuhtimine

1.2 Majandusaasta aruanded

- ▶ Rahandusministeerium on seadnud avalikus dokumendis „Riigi osalusega äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute koondaruanne“ ootused järgneva kahe aasta ROE-le ning eelneva kahe majandusaasta riigi äriühingute omakapitali tootlused. **Vastavalt teostatud võrdlusele ei ole ettevõtte pidanud kinni temale seatud omakapitali tootluse määrast.**
 - ▶ Ettevõtte majandusaasta aruandes kajastatud omakapitali määr varadest on vastanud Rahandusministeeriumi ja omaniku ootusele 2015. aastal. 2016. aastal jäi omakapitali määr varadest alla Rahandusministeeriumi ja omaniku ootustest. 2017. aastal jäi ettevõtte omakapitali määr Rahandusministeeriumi oodatud vahemikku aga alla omaniku ootuseid, seevastu 2018. ja 2019. aastal jäi ettevõtte omakapitali määr varadest alla Rahandusministeeriumi ja omanike ootusi.
- ▶ Nõukogu 20.12.2018 koosolekul arutleti, kas täita omaniku ootust omakapitali määrale varadest või omakapitali tootlusele. 31.01.2019 võttis nõukogu vastu otsuse esitada omanikule ettepanek omakapitali määra alandamiseks vahemikku 30-35%.
 - ▶ Üldkoosoleku otsuseid analüüsid ei nähtunud erikontrolli meeskonnale, et vastav otsus omakapitali määra alandamiseks oleks üldkoosoleku poolt vastu võetud.
- ▶ Erikontrolli hinnangul on ettevõttes järgitud õigusaktidest ja ettevõtte sisekordadest tulenevaid nõudeid majandusaasta aruannete kinnitamisel ning olulisi kõrvalekaldeid ei tuvastatud.

1.3. Dividendid

- ▶ Ettevõtte maksis omanikutulu eelneva majandusaasta eest 2016, 2017, 2018 ja 2019. aastal.
- ▶ 2020. aastal omanikule dividende ei makstud tulenevalt ettevõtte 2019. majandusaasta kahjumist.
- ▶ Ettevõtte on maksnud omanikule erikontrolli perioodil dividende 4,24 mln EUR.
- ▶ Juhatus ja nõukogu on teinud üldkoosolekule ettepanekuid dividendide maksmise/mittemaksmise osas. Üldkoosolek ei ole alati esitatud ettepanekuid arvestanud ning on otsustanud dividendi maksta ja/või maksta seda suuremas ulatuses, kui juhatus ja nõukogu ettepaneku tegid.

1. Üldjuhtimine

1.4 Riskijuhtimine

- ▶ Erikontrolliga hõlmatud ajaperioodil puudus Eesti Postil enne 04.07.2019. a juhatuse otsust kirja pandud ja ühtne riskide juhtimise protsessi kirjeldav dokument.
 - ▶ Hoolimata ühtse riskijuhtimise dokumendi puudumisest, on ettevõttes perioodil 2015-2019 iga-aastaselt toimunud vähemalt ettevõtteülene riskide kaardistamine, ning juhul, kui juhatuse koosolekul on kriitilised riskid kas kinnitatud või teadmiseks võetud, on kriitilistele riskidele määratud omanikud ja käsitletud on ka maandustegevusi.
 - ▶ 2017. aastal hakati juhatuse koosolekutel tegema kriitiliste riskide maandamise tegevusplaanide ülevaateid, kuid erikontrolli läbiviijale esitatud materjalidest ei nähtu, et selliste ülevaadete tegemisega oleks jätkatud pärast 2017. aastat.
- ▶ Erikontrolli hinnangul ei ole tegemist olnud tervikliku riskijuhtimise protsessiga:
 - ▶ Erikontrolli läbiviija ei tuvastanud, et oleks toimunud järjepidev riskide haldamine ja seire. Riskidega tegelemine oli pigem juhuslik ja piirdus riskide kaardistamise ja kriitiliste riskide kinnitamisega kord aastas (välja arvatud 2019. aasta, mil kriitilisi riske ei kinnitatud).
 - ▶ Samuti ei sisaldanud ettevõtteülene riskide kaardistamine ja hindamine majandusaasta aruandes käsitletud finantsriskide kaardistamist ja hindamist (välja arvatud 2018. ja 2019. aastal, kui ettevõtteüleses riskide kaardistuses kajastati kitsalt rahvusvahelise äri seoses intressimäära risk ja valuutarisk ning 2019. aastal mainiti ka likviidsusriski) (vt slaid 9).

1. Üldjuhtimine

1.4 Riskijuhtimine

- ▶ Erikontrolli perioodil olid erikontrolli hinnangul ettevõtte toimepidevust mõjutavateks riskideks eelkõige:
 - ▶ likviidsusrisk tulenevalt intensiivsest investeerimisperioodist aastatel 2016-2019 ja investeringutega seotud risk ettevõtte põhiärile ja kasumlikkusele;
 - ▶ rahvusvahelise äri mahtude vähenemise risk;
 - ▶ lõppmaksete prognoosimudeli ebatäpsuse risk.
- ▶ Likviidsusriski on käsitletud majandusaasta aruannetes ning 2019. aasta ettevõtteüleses riskide kaardistuses.
- ▶ Kriitiliseks hinnatud investeringutega seotud riskide haldamine ja seire on toimunud konkreetsete projektide põhiselt (nt logistikakeskuse rajamine, Phoenix jne) teema aktuaalsuse perioodil järjepidevalt ning tähelepanu on pööratud ka riskide maandustegevustele.
- ▶ Spetsiifiliselt rahvusvahelise äri mahtude vähenemist riskina kaardistatud ei ole.
- ▶ Lõppmaksete prognoosimudeli ebatäpsuse riski on juhatus hinnanud küll kriitiliseks alates 2016. aastast (vt täpsemalt slaid nr 13) ja kavandanud ka maandustegevusi, kuid riski maandustegevused ei ole erikontrolli hinnangul olnud piisavad ning selle riski realiseerumine sattus perioodi, kus esines ka kõrgendatud likviidsusrisk tulenevalt varasemast investeerimisperioodist. Erikontrolli hinnangul ei olnud riski maandustegevused piisavad, sest ei teadvustatud piisavalt riski olemust ja tähtsust ning olulisi riskitegureid.

1. Üldjuhtimine

1.4 Riskijuhtimine

- ▶ Ettevõtte kriitiliste riskide kaardistamise ja hindamise käigus ei ole hinnatud **finantsriske**, välja arvatud 2018. aastal, kui rahvusvahelise äri seotud kriitilise riski kirjelduses mainiti **valuutakursi muutuste mõju**.
- ▶ **Finantsriskid on kajastatud ettevõtte majandusaasta aruandes, kus juhatus on selgitanud intressimäära riski, valuutariski, krediidiriski, likviidsusriski ja kapitaliriski maandamistegevusi.**
 - ▶ Erikontroll ei tuvastanud, et ettevõtte juhatus oleks **intressimäära riski** maanduseks konkreetseid tegevusi ette näinud.
 - ▶ Ettevõtte **valuutade riskid** on juhtkonna hinnangul maandatud kas sissetulevate ja väljaminevate rahavoogude ühtlustamisega või lepinguliste maksete sidumisega euro kursiga.
 - ▶ **Krediidiriski** maanduseks teeb ettevõtte ostjatele esitatud arvete laekumise tähtaja ületamise korral võla sissenõudmiseks kirjalikke meeldetuletusi, tasaarveldusi, maksekokkulepete sõlmimist, rakendab inkasso- või kohtumenetlust. Lepingu sõlmimisel ning krediidi avamisel kontrollitakse iga kliendi tausta eraldi. Rahvusvaheliste klientide krediidiriski maandamiseks kasutatakse krediidikindlustust.
- ▶ **Likviidsusrisk** - juhtkonna hinnangul on konservatiivse likviidsusriski juhtimise aluseks piisav rahaliste vahendite saldo ning aastast 2017 hakati likviidsusriski maandamiseks kaasama täiendavat kapitali pangalaenude näol. **Erikontrolli meeskonna hinnangul ei ole likviidsusriski maandamiseks piisav rahaliste vahendite saldo tagamine nii finantseerimisvajaduste rahuldamiseks, vabade krediidiiliinide olemasolu tagamiseks ning turupositsioonide sulgemiseks olukorras, kus teostatakse äritegevust intensiivses investeringute perioodis. Likviidsusriski kohta vt ka slaid 20.**
- ▶ **Kapitaliriski** maanduseks on ettevõttele seatud eesmärk teostada majandustegevust keskmisest madalamate riskide ja konservatiivse kapitalistruktuuriga.
- ▶ **Finantsaudiitor on juhtinud tähelepanu järgmistele finantsriskidele:**
 - ▶ Vastavalt 2015. ja 2016. aasta majandusaasta aruande lõppauditi tähelepanekutele nõuete osas Post11 OÜ suhtes. Samuti ei olnud Eesti Post rakendanud krediidiriski maandustegevust S.F. Express International (Singapore) PTE. LTD-le ja Post11-le **krediidikindlustuse lepingu** sõlmimise näol.
 - ▶ 2017. aasta majandusaasta aruande lõppauditi tähelepanekutes toob finantsaudiitor välja **problemaatilise nõude China Post Group osas**.
 - ▶ Aastatel 2018 ja 2019 ei ole finantsaudiitor muudele finantsriskidele tähelepanu juhtinud.

2.1 Vabaturu ja reguleeritud turu eristamine

- ▶ Vabaturuteenus on postiteenus, mille osutamise tingimused saab postiteenuse osutaja olulises osas (hinnakujundus, teenuse osutamise piirkond, nõuded postivõrgule jne) ise kujundada.
- ▶ Tulenevalt UPT sisust (põhiliste postiteenuste osutamine üleriigiliselt, kindlaksmääratud kvaliteediga ja taskukohase hinnaga) on UPT osutajale ja UPT-le õigusaktidega kehtestatud ulatuslikud nõuded UPT hinnastamisele, postivõrgule, lisakohustustele, teenuse kvaliteedile ning tulu- ja kuluarvestusele.

2.2 Tegevusluba

- ▶ Eesti Posti juhatus oli teadlik, et kui UPT osutamise tingimusi (UPT tasu, nõuded postivõrgule ja muud postside nõuded) ei muudeta, on ettevõtte jaoks tegemist jätkuvalt kahjumliku tegevusega.
- ▶ Otsuse UPT konkursil osalemiseks tegi ja pakkumuse esitas Eesti Posti juhatus kõikide Eesti Posti juhtimisorganite (nõukogu ja üldkoosolek) teadmisel ja nõusolekul.
- ▶ Eesti Posti juhatus oli enne otsuse tegemist informeerinud otsuse mõjudest nii nõukogu kui üldkoosolekut, samuti teinud ettepanekuid UPT osutamise regulatsioonide muutmiseks, et ettevõttele tekkivat kahjulikku mõju vähendada.
- ▶ Lisaks tuleb arvestada, et kui Eesti Posti juhatus ei oleks UPT konkursil osalemiseks avaldust esitanud, oleks Konkurentsiamet UPT osutamise kohustuse Eesti Postile oma otsusega siiski pannud ning sellisel juhul ei oleks Eesti Post pruukinud saavutada minimaalse postkontorite ja kirjakastide arvu vähendamist tegevusloal.

2.3 Teenuse osutamise kvaliteet ja nõuded

- ▶ Eesti Posti 2014. ja 2019. UPT tegevusloaga on ettevõttele pandud kohustus osutada teenust väiksema postkontorite arvuga kui Eesti Post tegelikkuses käigus on hoidnud. Selle põhjuseks on olnud üldkoosoleku soov postiasutusi mitte sulgeda, kuigi informatsioon selle otsusega kaasnevast majanduslikust kahjust oli üldkoosolekule edastatud.
- ▶ Erikontrolliga hõlmatud perioodi jooksul on juhatus võtnud tarvitusele mitmeid meetmeid ja teinud ettepanekuid **teenuse osutamise kulude optimeerimiseks, vajadusel kooskõlastades meetmed nõukoguga**. Tegevused ja ettepanekud hõlmasid nii töökorralduslikke muudatusi olemasoleva regulatsiooni piires (IT-arendused, automatiseerimine, logistika jne) kui ka postivõrgu optimeerimist, samuti ettepanekuid PostiS ja selle rakendusaktide muutmiseks (UPT tasu ning nõuded UPT kvaliteedile).

2. Postiäri

2.4 Hinnastamine

- ▶ UPT alla kuuluvate teenuste hinna määrab valdkonna eest vastutav minister määrusega Konkurentsiameti ettepanekul.
- ▶ Perioodiliste väljaannete edastamise teenuse hinnale UPT hinnaregulatsioon ei kohaldu ja Eesti Post saab teenuse hinna ise kujundada, kuid **praktiliselt ei ole Eesti Post olnud perioodiliste väljaannete edastamise teenuse hinnastamisel vaba poliitilise ja ka perioodiliste väljaannete poolse surve tõttu.**
- ▶ Ettevõtte omab ülevaadet UPT (reguleeritud teenus) teenuse omahinnast. Teenuse omahinna arvutamiseks kasutatakse ABC kuluarvestusmudelit, mille on üle vaadanud ning heaks kiitnud audiitorbüroo.
- ▶ Kokku on ettevõtte perioodil 2015-2020 I pa saanud UPT posti- ja pakiäri teenusest kahjumit 12,5 mln EUR.
- ▶ Kokku on perioodil 2015-2020 I pa teenus „Perioodika kojukanne“ tekitanud ettevõttele kahju 6,5 mln EUR.
- ▶ Arvestades, et UPT ja sellega kaasnevate teenuste osutamine on Eesti Posti jaoks olnud kahjumlik, on Eesti Posti juhatus ja nõukogu teinud korduvalt üldkoosolekule ja Konkurentsiametile ettepanekuid nii UPT taskukohase tasu tõstmiseks kui ka postivõrgule ja UPT teenusele õigusaktidega kehtestatud nõuete muutmiseks.
- ▶ Konkurentsiameti poolt Eesti Postile UPT fondist makstav hüvitis ei ole erikontrolli perioodil mitmel aastal katnud Eesti Posti ebamõistlikult koormavaid kulusid täies ulatuses. UPT makseid tasuvad Eesti Post (ca 99%) ja AS Express Post. Keskmine UPT fondist Konkurentsiameti poolt makstav hüvitis on 1,5 mln EUR aastas
- ▶ Perioodiliste väljaannete edastamise teenuse osutamiseks eraldatakse Eesti Postile riigieelarvest sihtotstarbelist toetust. Toetust ei kasuta mitte Eesti Post, vaid toetus tuleb Eesti Postil edasi anda perioodiliste väljaannete kirjastajatele. Perioodiliste väljaannete kirjastajad omakorda ei pea toetuse tulemusel tõstma perioodiliste väljaannete hinda, kuid edastamise kulude ja edastamise hinna vahe jääb Eesti Posti kanda.
- ▶ Erikontrolli hinnangul on UPT teenuse osutamise kahjum struktuurne probleem, mille lahendamiseks on juhatus ja nõukogu pidevalt tegelenud, kuid konkreetseid otsuseid ja samme (sh õigusaktide muudatusi) probleemi lahendamiseks ei ole riigi tasemel vastu võetud.

2.5 Lõppmaksed

- ▶ Erikontrolli hinnangul ei ole juhatus, enne suure vea tekkimist lõppmaksete prognoosimise õigsusega ja lõppmaksete prognoosimudeliga seotud võimalike hälvetega piisava põhjalikkusega tegelenud.
 - ▶ Nõukogule esitatud selgituste kohaselt (11.2019) on varasemalt hälve olnud väiksem kui üles võetud reservid.
 - ▶ Erikontrollile esitatud materjalidest ei selgu, et nõukogule oleks lõppmaksetega seotud rahalist hälvet võrreldes prognoosiga esitatud või koosolekutel käsitletud enne suure vea tekkimist (11.2019). Samuti ei olnud erikontrolli materjalides infot hälbe suuruse ja rahvusvahelise äri mahtude omavahelise dünaamika kohta. Arvestades rahvusvahelise äri üha kasvunud mahtusid erikontrolli perioodil, on erikontroll seisukohal, et lõppmaksete prognoosi õigsuse hindamine oleks pidanud olema Eesti Postis kõrgendatud tähelepanu all vaatamata reservide üles võtmisele.
 - ▶ Lõppmaksete arvestusega seotud riskid on Eesti Posti juhatus määratlenud kriitilise riskina juhatuse kinnitatud ettevõtte kriitiliste riskide nimekirjas alates 2016. aastast.
 - ▶ 2019. aastal suvel toimunud riskide kaardistamise ja hindamise protsessis kaardistati lõppmaksete prognoosimudeli ebatäpsuse risk, kuid riski ei hinnatud kõrgeks.
- ▶ Rahvusvahelise äri tegemiseks ühisettevõtja Post11 asutamisel teadvustas Eesti Post riskina rahvusvaheliste postiregulatsioonide muutumise võimalust, kuid erikontrolli hinnangul ei pööranud juhatus rahvusvahelise äri tegemise mudeli väljatöötamisel ja rakendamisel piisavalt tähelepanu rahvusvahelise äri toimimis- ja hinnastamismudelile kogu väärtusahelas.
- ▶ Erikontrolli hinnangul oli Eesti Posti juhatus rahvusvahelise äri mahtude suurenemise ja lõppmaksete prognoosi omavahelistest seostest ja riskidest teadlik, kuid riski maandamiseks tehtud tegevused olid kas formaalsed või, tulenevalt selge ülevaate puudumisest rahvusvahelise äri kogu väärtusahela ulatuses (sh ka hinnastamine), ei adresseerinud tegelikke probleemkohti. Näiteks keskenduti sümplingu sisule (mitu ühikut kilogrammi kohta, kuid ei tegeletud andmete kvaliteedi tagamisega).

2. Postiäri

2.5 Lõppmaksed

- ▶ Lõppmaksete prognoosi õigsusele puudub hinnang perioodil 2015-2017 (st puudub hinnang selle perioodi hälbe suuruse kohta).
- ▶ 2018. ja 2019. aasta kohta selgus Eesti Posti poolt novembris 2019 läbi viidud lõppmaksete inventuurist, et 2018. a täisaasta ja 2019. a 10 kuu jooksul on tulused vähem prognoositud summas 955 000 EUR ja kulused vähem prognoositud summas 4 145 000 EUR. Mõju kasumile summas -3 200 000 EUR.
- ▶ Lõppmaksete protsessiga seotud siseauditeid ei ole perioodil 2015-2020 läbi viidud.
- ▶ Erikontroll järeldeb, et ettevõttel puudus lõppmaksete prognoosimises ilmnenud vea teadvustamiseni ülevaade lõppmaksete prognoosimise protsessist kui tervikust ning prognoosi õigsuses veendumiseks olid kontrollitoimingud puudulikud.

2.6 Omaniku ootused ja strateegia

- ▶ UPT teenuse osutamine on kooskõlas omaniku ootustega
- ▶ UPT teenuse osutamine oli kooskõlas erikontrolliga hõlmatud perioodil kehtinud Eesti Posti strateegiatega.
- ▶ Erikontrolli perioodiga hõlmatud Eesti Posti strateegiad on UPT osutamise osas kooskõlas omaniku ootustega.

3. Pakiäri

3.1 Reguleeritud pakiäri (UPT)

- ▶ Reguleeritud pakiäri teenus (UPT) on olnud ettevõttele kahjumlik analüüsitud perioodil (v.a 2015. a ja 2016. a). Kokku on ABC kulumudeli järgi analüüsitud perioodil saadud kahjum 746 000 eurot.
- ▶ Reguleeritud pakiäri teenuse (UPT) hinna määrab valdkonna eest minister määrusega Konkurentsiameti ettepanekul.
- ▶ Ettevõtte omab ülevaadet reguleeritud (UPT) pakiäri teenuste omahinnast.

3.2 Vabaturu pakiäri

- ▶ Vabaturu pakiäri teenus on olnud ettevõttele kahjumlik analüüsitud perioodil. Kokku on ABC kulumudeli järgi analüüsitud perioodil saadud kahjum 12 046 000 EUR. Vabaturu pakiäri jõudis kasumisse peale investeringute tegemist aastal 2020.
- ▶ Vabaturu pakiäri teenuste hinna määrab Eesti Post ning vabaturupakiäri hinnastamisel ei pea arvestama UPT hinnaregulatsiooniga.
- ▶ Erikontrolli hinnangul omab ettevõtte ülevaadet pakiäri vabaturuteenus omahinnast ABC kulumudeli näol.

3.2 Omaniku ootused ja strateegia

- ▶ Arvestades, et Eesti Posti omaniku ootuseks on, et ettevõtte leiaks viise, kuidas olla kasumlik traditsiooniliste postiteenusete langusest tingitud mõjule vaatamata, ning vabaturu pakiäri teenuste osutamine on üks viis, kuidas tasakaalustada UPT teenuse kahjumlikkust, on Eesti Posti strateegiad, mis näevad ette pakiäri arendamise, omaniku ootustega kooskõlas.

4. Kinnisvara võõrandamine

- ▶ Ettevõtte strateegia dokumentides ei ole sätestatud põhimõtteid kinnisvara ostmise/ müümise/ hoidmise osas. Siiski on kinnisvara valdkonda mainitud strateegiates 2013-2016 ja 2016-2020 kui kulude optimeerimise vahendit ning logistikaäri visiooni elluviimist toetava tegevusena.
- ▶ Perioodil 01.07.2015 kuni 30.06.2020 on kinnisvara võõrandatud summas 2 886 683 eurot.
- ▶ Müüdüd 32 objekti puhul protsessist olulisi kõrvalekaldeid ei tuvastatud. Nelja objekti puhul tuvastati puuduseid nõukogule täieliku informatsiooni esitamise kohta.
- ▶ Kinnisvara võõrandamine on omanud mõju Eesti Posti toimepidevusele läbi selle, et võõrandamise tulemusena saadud täiendavad rahalised vahendeid kasutati finantseeringute tegemiseks. Samuti omab kinnisvara võõrandamine mõju ettevõtte tulule ja kasumile, sellegipoolest ei nähtunud erikontrolli teostajale, et tehingud oleksid omanud **olulist mõju** ettevõtte toimepidevusele.

5. Nõuded

- ▶ Nõuete haldamise protsess on kirjeldatud ning nõuetega tegeletakse pidevalt.
- ▶ Eesti Postil ei ole majandusaasta aruannetes tuleneva info järgi suuri probleeme nõuete laekumise osas. Ostjate tasumata nõuetest moodustavad 92-99% arved, mille maksetähtaeg ei ole saabunud.
- ▶ Intervjuude ning analüüsitud juhatuse ning nõukogu protokollide põhjal ei saa öelda, et juhatuse ja nõukogu ei ole olnud kaasatud problemaatiliste nõuete lahendamisesse. Juhatuse ja nõukogu koosolekute protokollide kohaselt oli problemaatilisi nõudeid 2 (Hiina post ja Post11). Erikontrolli hinnangul omavad suured ning pikaajaliselt tasumata nõuded mõju ettevõtte rahavoole ning likviidsusele, kuid samas viidatud problemaatilisemad nõuded (Post11 ja Hiina Post) siiski (hilinemisega) laekunud.
- ▶ Aastate 2016-2019 kohta koostatud ettevõtteülest riskide hindamise dokumentides ei selgu, et oleks hinnatud välismaiste postiorganisatsioonide vastu olevate nõuetega seonduvaid riske. 2015. a riskide hindamises rahvusvahelise äri riske hinnatud ei ole ning 2020. a riskide hindamist ei ole erikontrolli perioodi jooksul läbi viidud.

6. Investeeringud

6.1 Investeeringud üldiselt

- ▶ Perioodil 2015-2020 tehtud investeeringute kogumaht on 68,7 mln EUR. Juhatuse ja nõukogu protokollides puudub detailne ülevaade investeeringutest paki- ja postiärisse eraldi, kuna vastavad investeeringud mõjutasid mõlemaid ärivaldkondi.
- ▶ Olulisemad erikontrolli perioodi jooksul tehtud investeeringud olid kooskõlas Eesti Posti strateegiatega.
- ▶ Suuremaid investeeringuid puudutavate juhatuse ja nõukogu koosolekute protokollidest ei selgu, v.a logistikakeskuse investeeringu puhul, et investeerimisotsuste juures oleks välja toodud, millistest vahenditest planeeritakse investeering teha.
 - ▶ Logistikakeskuse finantseerimiseks oli kavandatud kaasata minimaalselt 25% omakapitali ning maksimaalselt 75% võõrkapitali.
- ▶ Suuremate investeeringute juures on järgitud protseduure osaliselt. Investeeringute puhul on enamasti olemas asjakohased kooskõlastused juhatusega ja nõukogu kinnitused (enamjaolt läbi eelarvete kinnitamise), kuid **alati ei ole otsuse juurde lisatud kogu nõutud informatsiooni (tasuvusanalüüs/riskianalüüs)**. Erikontrolli hinnangul esineb investeeringute tasuvusanalüüsi koostamises puuduseid, millele on juhtinud ka tähelepanu nii nõukogu kui asutuse siseaudiitor.

6.2 Logistikakeskus

- ▶ Logistikakeskuse eelarvet suurendati 2017. a septembris 706 717 euro võrra, kuna kõikide ehitusettevõtjate pakkumuste maksumused ületasid esialgses eelarves (16 505 635 EUR (ilma KM-ta) ettenähtud summat. 15.09.2017 kinnitas nõukogu uue eelarve summas 17 212 352 EUR (ilma KM-ta) (sh ehitus 10 106 436 EUR). Võrreldes eelneva eelarvega kallines kõige enam välitööde maksumus. Logistikakeskuse ehitusmaksumus ei ületanud uuendatud kinnitatud eelarvet ning valmis hoone anti Eesti Postile üle 10.09.2018.

7. Kohustused

- ▶ Erikontrolli perioodil olid ettevõtte bilansist lähtudes olulisemateks kohustusteks võlad ning ettemaksed ja alates 12.2018 ka pikaajalised laenukohustused.
- ▶ Ettevõttel ei ole eraldi kinnitatud laenukohustuste võtmise sisekorda, mis reguleeriks liising- ning laenukohustuste võtmise protsessi. Seevastu on juhatuse ning nõukogu otsustamispädevused reguleeritud õigusaktidega, ettevõtte põhikirja ja ettevõtte juhtimispõhimõtetega.
- ▶ Nõukogu on andnud nõusoleku laenulepingute sõlmimiseks parima pakkumuse esitanud pakkujaga.
- ▶ Ettevõtte kaasas võõrkapitali perioodil 04.2018-03.2020 logistikakeskuse ehituse, transpordivahendite soetamise, IT tarkvara arenduse, UPT kahjumi ja dividendide maksete katmiseks.
- ▶ 20.03.2020 sõlmitud laenulepingu alusel kaasati võõrkapitali ettevõtte jätkusuutlikkuse tagamiseks ja 2019. aasta kahjumi katmiseks.
- ▶ Ettevõtte juhatas töötas välja kolm stsenaariumit hindamaks likviidsusprobleemi ulatust ning peale nõukogule tutvustamist anti juhatusle nõusolek refinantseerida olemasolev hüpoteeklaen ja arvelduskrediit ning kaasata täiendavaid vahendeid likviidsusprobleemide lahendamiseks. Ettevõtte suurendas arvelduskrediidi ulatust 10mln EUR-ni ning kaasas täiendavad 7mln EUR laenuna.
- ▶ Ettevõtte kasutas perioodil 06.04.2018-30.06.2020 arvelduskrediiti 38-l korral kogumahas 22,9mln EUR (ettenähtud limiidipiire ei ületatud). Perioodil 2018-2020 oli arvelduskrediidi kasutuseesmärk investeringute finantseerimine. Alates 03.2020 oli arvelduskrediidi eesmärgiks tagada ettevõtte jätkusuutlikkus ning kahjumi katmine.
- ▶ Erikontrolli perioodil vaadeldud kohustused ei ületanud ettevõtte varasid ning suutmatust rahuldada võlausaldaja nõudeid oli ajutine olukorras, kus ettevõtte kaasas täiendavat kapitali likviidsuse taastamiseks.
- ▶ **Erikontroll on arvamusel, et ettevõtte ei olnud maksejõuetu erikontrolli vaadeldaval perioodil.**

- ▶ Erikontroll on arvamusel, et eeldus likviidsusprobleemideks tekkis 2017. aastal ning 2018-2019 süvenes oht likviidsusprobleemide tekkeks veel enam olukorras, kus ettevõtte oli intensiivses investeringute tsüklis.
- ▶ Erikontrolli läbiviija hinnangul esinesid mitmed kumulatiivsed likviidsusriski realiseerinud sündmused:
 - ▶ Kuna ettevõtte oli intensiivses investeringute perioodis (investeeriti kokku 64,2mln EUR), rahastades seda algusjärgus peamiselt omavahenditest (kogu investeringutest 66% ulatuses);
 - ▶ Samaaegselt kanti kahjumit universaalse postiteenuse ja perioodika kojukande teenuse osutamisest perioodil 2015-2019 summas 16,6mln EUR;
 - ▶ Ettevõtte maksis riigile ka omanikutulu olukorras, kus ettevõtte juhatus ja nõukogu olid omanikule teinud ettepaneku dividendide väiksemas mahus maksmiseks või makse ajatamiseks. Riik võttis omanikutulu aastal 2016 olukorras, kus dividendide väljamakse summa ületas majandusaasta kasumi.
 - ▶ Ettevõtte prognoosis lõppmaksete tulu ja kulu valesi, samas kui prognoosimudeli õigsuse risk oli määratletud kriitilisena juba 2016. aastast ning prognoosi ja tegelikkuse vahelised hälbed olid teadvustatud.
 - ▶ Lõppmaksete arveldamine toimus pika viitajaga, mis koos vahepealse rahvusvahelise äri mahtude kasvuga suurendas vea absoluutväärtust.
 - ▶ Rahvusvahelise äri teenuste hinnastamisel oli tehtud vigu.
- ▶ Likviidsusanalüüsi tulemusena nähtus, et ettevõttel kasvas likviidsusprobleemide tekkeks risk perioodil 2017-2019 ettenägematute kulude ilmnemisel.
- ▶ Likviidsusprobleemide tekke risk realiseerus 2019. aastal eeskätt lõppmaksete prognoosimisel tehtud vigade tõttu, kui selgus, et 2018. a täisaasta ja 2019. a 10 kuu jooksul on lõppmaksete tulused vähem prognoositud summas 955 000 EUR ja kulusid vähem prognoositud summas 4 145 000 EUR, ehk tekkis ettenägematu kulu.

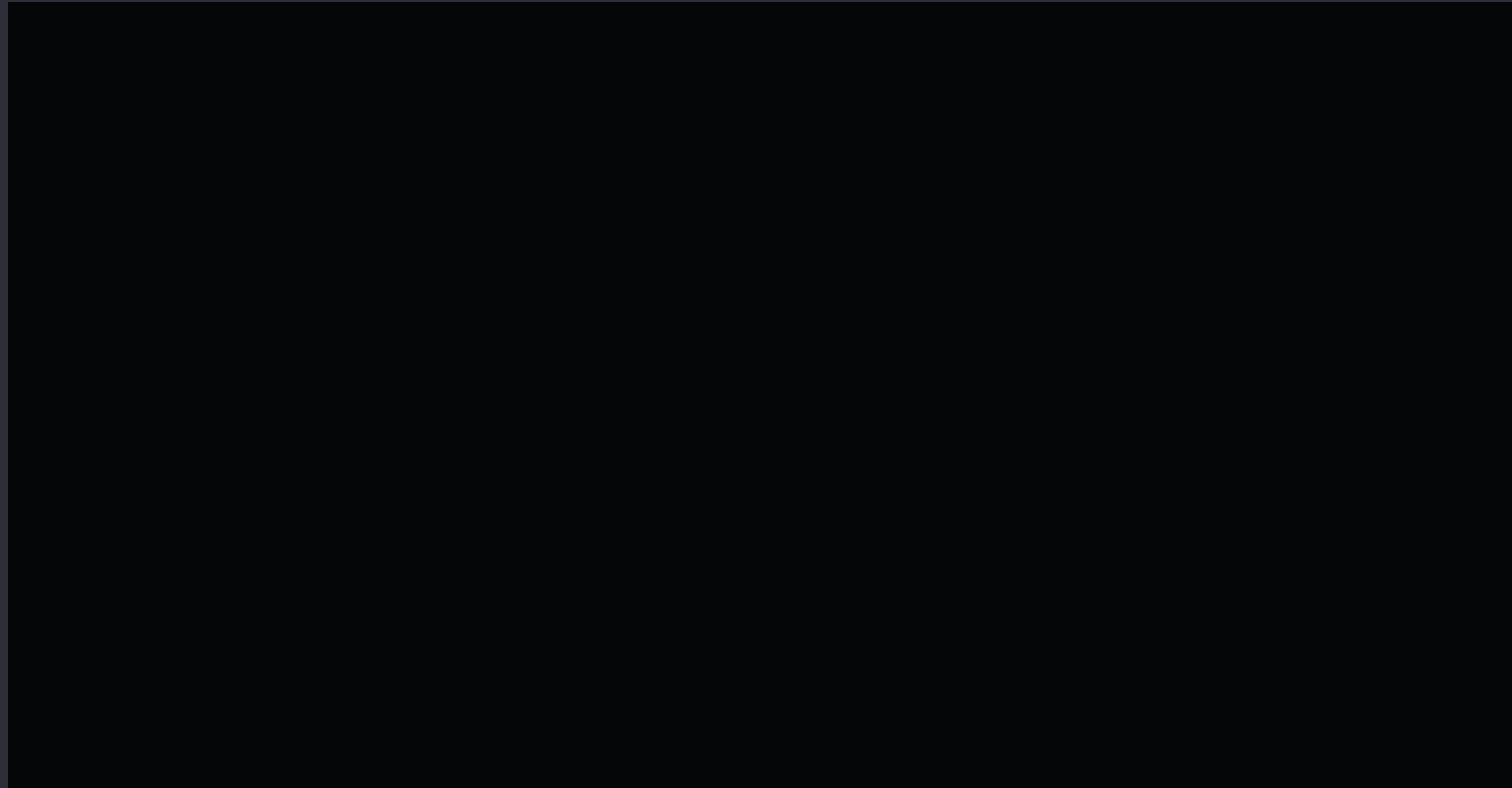
- ▶ Suhetes Post11-ga ei ole Eesti Post erikontrolli hinnangul võtnud enda kanda küll kõiki riske seoses rahvusvahelise äriaga, kuid erikontrolli hinnangul on Eesti Post siiski võtnud rahvusvahelise äri väärtusahelas enda kanda mõningaid olulisi riske.
- ▶ Samuti võib Eesti Post olla jätnud kasutamata võimalusi oma õiguste (sh finantshuvide) kaitseks, mida Post11-ga sõlmitud lepingud erikontrolli hinnangul võiksid pakkuda.

8. Rahvusvahelise äri analüüs

- ▶ Erikontrolli hinnangul võib rahvusvahelise äri ja sellega seotud riskide juhtimist olla mõjutanud asjaolu, et Eesti Postis puudus ülevaade ja teadmine rahvusvahelise äri kogu väärtusahelast, aga samuti ka asjaolu, et Eesti Posti rahvusvahelise äri juht tegutses huvide konfliktis - perioodil 05.07.2017-24.01.2020 oli kõnealune isik üheaegselt nii Eesti Posti rahvusvahelise äri juht ja sellega seotud kriitiliste riskide üheks omanikuks määratud vastutav isik kui ka Post11 ärihuve esindav Post11 juhatuse liige. Post11 juhatuse liikmeks nimetamine toimus Post11 nõukogu 05.07.2017 otsusega.

Täname koostöö eest!

